Répási Zsolt

AZ ÉG FIÁVÁ VÁLNI

Gondolatok a szoláris férfiúságról

„Vezess engem a valótlanságból a valóságba!
Vezess engem a sötétségből a világosságba!
Vezess engem a halálból a halhatatlanságba!”[1]

„Magomat, ami most kifolyt a földre,
S a füvekre vagy a vizekbe csöppent,
Azt a magot visszaszerzem én!
Férfierőm, energiám, szerencsém, jöjj vissza hozzám!”[2]

Az őstisztaságú férfiasság az abszolút önazonosságra irányuló akarat fenséges arculata. Ősi, mert az eredetből fakadó tiszta öntételező akarat permanens valósága. Annyiban állandó valóság, amennyire az akarat teszi azzá, az az akarat, amely abszolút szabadságára emlékezvén vallja önmagát. Ezért minél inkább akart a szabadság, annál inkább szabad az akarat, és ez a szabadság valódi önmaga hatalma. Férfiúi, mert Önmagát[3] keresi mindenben azért, hogy Önmagára ismerhessen. Azért, hogy az örökkévalóságban tarthassa önmagát.

A létesült létben a férfi az a létezői arculat, aki esszenciája szerint a megismerés aktusát kell, hogy képviselje, a tudat önátható fénysugarát. Kell, mert eredete és kezdete értelmében fenségességre hivatott. Önnön isteni ereje, a szellem fénye által, amely funkciója és lényege szerint is maga a tudat önmegismerési hatalma, ami aktusban levése során egyesül tárgyával, melyben magára ismer, s azt magában is felismeri önmagaként. Ekképpen a férfi annál inkább fenséges, minél inkább önmagára ismer megismerésében.

Így a szoláris férfiúság kéz a kézben jár a szépség isteni attribútumával, hisz ami fenséges, az egyúttal szép is kell, hogy legyen, és *„Ami szép, az hasonlít önnön lényegéhez: önnön* Ding an sich *voltához.”*[4] Tehát nemcsak a nő lehet szépséges, hanem a férfi is, Önmagában hordozva a szépség megnyilvánulásait. Nem feltétlenül az individuális esztétikumában, hanem isteni lényege szerint. Ama törekvése szerint, ami önnön isteni lényegére irányul. Ezért az igazán férfias férfi szép. Ha a férfi valamilyen oknál fogva nem részesülhetne a szépség ideájában, ha nem birtokolhatná, akkor soha sem lehetne önmaga. És ez lehetetlenség.

„A tudatosság fátyolozatlan fénye,
a ragyogás maga vagyok. Ezt gondolni

az Önvaló-liṅgam igazi öltözéke.
Valóban így kell gondolnia a bölcsnek."[5]

Korporálisan férfinak születni nem jelent automatikusan magas létrendi rangot és esszenciális felsőbbrendűséget. *„Büszkélkedni vele és ünnepelni azt olyan, mintha gyönyörködnénk egy hullában, miután felékesítettük."*[6] Sőt, a születettség és a testiség látszólagos ténye nyomasztó és legyőzendő akadály lehet az önmagát kutató férfi számára. E szembenálláson alapuló egzisztenciális megrázkódtatottság élménye ahhoz hasonlatos, mint amikor a kisgyermek először pillantja meg a tükörképét, és idegenként, kívülállóként tekint reá, nem ismeri fel önmagát benne, egészen odáig elmenően, hogy hamis önképétől még el is sírja magát.[7]

Kevesebbnél is kevesebb azon létezők száma, akik annyira szenvednének önnön testiségüktől, mint a szellemi újjászületését kívánó férfi, hisz a testtudat szemérmetlen útitársként emlékezteti tulajdonosát evilági létezésének leszűkült és töredékes voltára. Viszont az újjászülető férfi számára a testiség jelentősége nem merülhet ki puszta létfájdalomban. Megismerése jegyében tett vizsgálódásai rámutatnak arra, hogy azért lehet képes fizikalitása meghaladására fókuszálni, mert elevenen megtapasztalta annak sajátságos mivoltát. Csakis azt tudja meghaladni, amit már előzőleg saját maga birtokba vett. Ily módon a férfiban szunnyadó szellemi csíra lehetőség arra, hogy minél inkább függetlenítse magát testiségétől és genezisével harmóniában létezve nyilvánítsa meg önnön princípiumát.

Ahhoz, hogy valóban eleven letéteményese lehessen önnön tudati fényének, soha sem használhatja önfelmentésként ontológiai egyediségét, a „vanságok" birodalmába csöppent énjének fizikalitásba merevedését. (Amennyiben fokozottan mégis eszerint cselekszik, akkor egyre kevésbé lehet spirituális értelemben férfinak nevezni.) Számára világos, hogy a testiség szellemi uralomvesztésből kifolyólag bekövetkezett determináció, vagyis énje a testiség fogságába zuhant. Az eloldódás az igazán virilis feladat: valódi szellemi öndetermináció.

Ez, noha nem feltétlen aktus, azon autonómia kibontakoztatására és intenzifikálására alapozódik, melynek lényege a szellem öntételezési ereje. Ezen akarattal hatja át *animus* – a szellemiségből fakadó intellektualitás – a benne rejlő másság világát, a lélek és a test terrénumát. Minél intenzívebben és minél inkább önnön metafizikai szubjektivitásában megalapozódva teszi mindezt, annál inkább fényteli az akarat, annál inkább férfias és szellemi e tett, s minél inkább szellemi, annál kevésbé marad az önátélés a testiséghez és a lélekhez kötött.

„Kevesebbnél is kevesebb azon létezők száma, akik annyira szenvednének önnön testiségüktől, mint a szellemi újjászületését kívánó férfi".

Így a kezdeti öntételezési viszony megfordul, és a testiség az én részévé válik. *„Mi légyen mármost ennek a vágyamnak megfelelően az Én sajátlagos erejének székhelye és középpontja? Nyilvánvalóan nem a testem, melyről, legalábbis a létét, ha nem is további meghatározásait illetően, készséggel elismerem, hogy természeti erők megnyilvánulása; nem is érzéki hajlamaim, melyekről azt tartom, hogy csupán ezen erőknek a tudatomra való vonatkozásai – tehát csak gondolkodásom és akarásom lehet az. Szabadon megalkotott célfogalom alapján, szabadon akarok akarni, s ennek az akaratnak kell, mint végső alapnak – bármifajta magasabb, meghatározott alap közvetítése nélkül –, előbb a testemet, azon keresztül pedig a környező világot mozgatnia és alakítania. Tevékeny természeti erőm nem állhat másnak, mint az akaratnak a fennhatósága alatt, és egyáltalán semmi sem hoz-*

hatja mozgásba, csupán az akarat. – Így kell lennie: léteznie kell valaminek, ami – szellemi törvények szerint – a legjobb, és képesnek kell lennem, hogy szabadon keressem ezt a legjobbat, míg rá nem találok; hogy felismerjem mint ilyent, ha rátaláltam; s az én hibám kell legyen, ha nem találtam reá. Ezt a legjobbat egyszerűen azért kell képesnek lennem akarni, mert akarom; s ha valami mást akarok helyette, úgy bennem kell legyen a hiba. Ebből az akartból kell következnie cselekvésemnek, s nélküle semmilyen cselekvésnek nem szabad általam végbemennie, amennyiben akaratomon kívül semmiféle más lehetséges erőnek nem szabad rejteznie cselekvéseim mögött. (…) A természet ura akarok lenni, s a természetnek szolgálnia kell engem; erőmnek megfelelő hatást akarok gyakorolni a természetre, neki azonban nem szabad hatnia rám."[8] Ekképpen beszélhetünk a maszkulinitáson túli, a saját transzcendens eredetét célként meghatározó spirituális férfiasság megszületéséről, és ekképpen vethetjük el azt az anomáliát, amely a fizikai születése szerinti férfit automatikusan isteni reprezentánsnak állítja be.

Ha a férfi nem tesz eleget szellemi kötelezettségeinek, hovatovább fel sem ismeri azokat, sorsa történéseit önmagától független masszív történéseknek véli, azokért felelősséget sem vállal és intellektusát a lélek szenvedélyeinek dobja oda, akkor hasonlatos lesz létezése azon úszóhoz, aki tölcsérörvénybe keveredve kétségbeesetten kapálózni és fuldokolni kezd ahelyett, hogy megfeszített testtel lándzsaként hatolna az örvény végpontjáig és onnét elemi erővel törne ki a vízspirál fojtogatásából. A szoláris újjászületését akaró férfi dolga pontosan ez: önnön tudati átélését olyan szilárd szellemi alapra helyezni, ahonnét robbanásszerűen kiszakítja magát aktuálisan fennálló megkötöttségeiből.

Megismerései során feltárul számára, hogy milyen természeti jelek előzik meg az örvény keletkezését. Megtanulja helyén kezelni e jelenséget, nem törekszik mindenáron a megállítására és végképp nem okolja természete miatt. Nem kezd végeláthatatlan küzdelembe a vizekben fellelhető örvények szabályozása végett, nem hajtja vágy, hogy minél többe ússzon. Ugyanis tudja, egyetlen karcsapás elég egy újabb örvény létrejöttéhez. Magukra hagyja ezeket, hogy úgy múljanak el, ahogy keletkeztek. A férfi szerepe nem az, hogy minduntalan forgatagból forgatagba ússzon, és tökélyre fejlesztett túlélőképességéből hübriszt kovácsoljon, hanem az, hogy a természet vizeiből kiemelkedjen a túlparton.

A valódi férfi nem racionális, mint ahogy a modernitás közkedvelt szállóigéi hangoztatják. Primer pszichikai szerve nem a mindenre zabolátlanul reflektáló, a dologiságokhoz hozzátapadt elme, amely folytonos szembenállásra való hajlama miatt képtelen azonosulni vizsgálata tárgyaival. A minden mentális folyamatot felölelő és azokon túlmutató intellektus – mint magasabb értelem – az, amiben szemlélődve képes lehet mindarra, ami szellemi. Valójában az intellektus által válik megszelídítetté és fényszerűvé a racionalitás kuszasága, olyan funkcióvá, amely képes zavartalanul átengedni önnön felsőbb szellemi fényét. Ilyenformán az eredeti értelmében vett intellektus az elme őre és felszabadítója. Amikor a férfi racionális, akkor intellektusa az elme porába hull. Lemond önnön uralmi helyzetéről, az elmét ragyogóvá tevő lehetőségéről, s egyúttal saját férfiasságának ma-

„Ekképpen beszélhetünk a maszkulinitáson túli, a saját transzcendens eredetét célként meghatározó spirituális férfiasság megszületéséről, és ekképpen vethetjük el azt az anomáliát, amely a fizikai születése szerinti férfit automatikusan isteni reprezentánsnak állítja be."

gaslatairól is. Ekképpen amikor a férfi tudatos, nem feltétlen racionális. Az is, de a racionalitást felölelőként és meghaladóként. Ezért a tudatosság nem jelenthet alárendeltséget az elmének. A tudatos létezés nem csak a dolgokról való tudás felfokozott állapota, pláne nem holmi információtelítettségben való pöffeszkedés. A tudatosság sokkal inkább összefügg az idő folyamát a jelenben, egyetlen pillanatban összesűrítő teljes öntételezéssel, a mindenkor jelenlévő isteni „vagyokság" tapasztalatával. És nincs az a valódi férfi, aki ne akarna mindenáron, mindenben elevenen Önmaga lenni.

A hűség nem csupán a tiszta nőiség egyik meghatározó alapkritériuma. A hűség a férfi végletekig fokozott és fenntartott tudatossága, saját tudatának univerzális, szabad és tiszta öntermészetére irányuló útjának a koronája. A hűség útja, lényege szerint, a spirituális és intellektuális intuíciók által átszőtt élet. E szőttes fonalain, mint a tudat sugarain, hatol önmaga átvilágítatlanságába, e szövedék képezi a megismerés kiindulópontját, a saját tudat tudatosságként való feltárulását. Ez a kiindulópont szolgál igazabb otthonaként, „ahonnét" tekintve a dolgok elvesztik merev tényszerűségüket. Kristálypes önmaga magasabb állapotaként felismerni hűsége célját. Létezői korlátoltságait saját tudatának alacsonyabb módozataként látja, ezzel szembeállítva megingathatatlan intuícióját Önmaga mindent felölelő teljességéről. Hűsége nem feltétlenül és kizárólag függőségi viszonyt jelent, a magasabbnak való alávetettség értelmében sem. Ha csupán ekképpen nyilvánulhatna meg, a férfi nem lehetne más, mint a létnek alávetett létező és nem tárulhatna fel még elővételezve sem elérendő célja, az abszolút önazonosság. Márpedig ami egyre azonosabb Önmagával, azt egyre kevésbé köti a feltételességek világa, így amikor részesül Önmaga magasabbrendű állapotaiból, akkor már nemcsak létezőként, hanem létként is megtapasztalja magát. Így a hűség aktusában is jelen kell már lennie elővételezett lehetőségként az abszolúció valóságának, mivel – végső soron – csak is ez teheti azzá, aki és ami. Egyre intenzívebben, eltörölhetetlen intellektuális bizonyosságként.

A magasrendű férfi odaadással teljes. Nem kizárólag azért, mert törekvése révén részesül a szellemiség fényéből és atyai gondoskodása révén részesíti ebben környezetét. Hanem azért is, mert belső csendjében és cselekedeteiben szüntelen vallja személye lényegtelen voltát. E lényegtelenné tett létezőiségét ajánlja fel odaadásában isteni Önmaga eléréséért, amely szükségképpen énje felett állóként nyilvánul meg számára egészen addig, míg az abszolúció be nem teljesedik. Az odaadás aktusa annál feltétlenebb, minél szabadabban rendelkezik a személyes énjével, akárcsak a csendre irányuló elme a hangokkal, hisz egyre kevésbé függhet azoktól. Mert aki ajándékot nyújt át királyának, azt vissza soha sem kéri. Hogy ez az átadás ne csupán a passzív ráhagyatkozás értelmében valósuljon meg, öntudatát is-

„A szoláris újjászületését akaró férfi dolga pontosan ez: önnön tudati átélését olyan szilárd szellemi alapra helyezni, ahonnét robbanásszerűen kiszakítja magát aktuálisan fennálló megkötöttségeiből."

lyosan áttetszővé, mégis légiessé változnak. Ez a tiszta intellektus, amiben a szellemi férfi részesül, és ami tulajdonképpen nem más, mint a szellem hűsége önmagához.

A spirituális hűség intenzív, ritmikus és tudatos önkutatás. Ritmikus, hiszen *„A ritmus egyetemes törvény. Az emberben és a világban lévő ritmusok érzékelése és ezek harmonizálása a tudat felébredését idézi elő és felfedi az élet okkult [nem nyilvánvaló] mivoltát."*[9] Tudatos, mert a férfi ké-

teni Önmagával való minél teljesebb egységében szükséges tételeznie.

A virilis férfi – amennyiben különbözik a maszkulin, csupán teste szerint férfitől (vagyis amennyiben szoláris és szellemi férfi) – egyúttal gyermek is. Természetesen nem a jelenkor által tévesen gyermekinek nevezett debil infantilizmus szerint. Gyermeki, mert a gyermekhez hasonlóan éli át a világ jelenségeit és formáit. Nem lezárult és megkövült tárgyiasságként, hanem eleven és formálható tudati valóságként. Ily módon bensőséges viszonyt ápol ama szférákkal, „ahonnan" a megnyilvánulások fakadnak: a sajátként átélt tudatból. A gyermek mindezt legtöbbször ösztönösen éli át, mintegy szellemközelisége adottságaként. A gyermek általában nem képes tudatosan artikulálni ezt, a férfi feladata viszont, hogy tudatossá tegye ezen aktusát. „Ahonnét" a gyermek származik, ő azt teszi valósággá. Amitől a gyermek a születése után és felnőttként egyre inkább elszakad, azzal ő újra egybekötődik. Azért, hogy felfedje tudati öntermészetének tiszta és abszolút teljességét.

„A hűség útja, lényege szerint, a spirituális és intellektuális intuíciók által átszőtt élet."

A szellemi férfiasság végső célja nem az, hogy minél inkább férfi legyen. Léttörvényének és létezőiségének egyre kiforrottabb fenntartásánál többet kell akarnia. Nemi jellegzetességét a megnyilvánulatlan örökkévalóság törvényének sorsbeli kinyilvánítójává és hordozójává kell alakítania. De nem csak azt. Azért, hogy ne csupán férfiként tudja megélni önmagát, hanem akként, aki szabadon nyilváníthatja meg önnön férfiúi létezését.

Ahogy egy jelentős huszadik századi tanító mondotta: *„Siva [vagyis Isten] valójában az az állapot, ahol Ő fel tud emelkedni és alá is tud szállni, s az alászállás után ismét képes felemelkedni. Másrészről az individualitás állapota az, amibe Siva [=Isten] alászáll Önnön állapotából, s alászállva már nem tud felemelkedni. Ez a különbség Siva [=Isten] valósága és az individuum valósága között."*[10]

Jegyzetek

[1] *A klasszikus Upanisadok II*. Budapest, 2016, Filosz, 28. o. Fórizs László fordítása.

[2] Uo. 121. o.

[3] A magyar helyesírási szabályoktól eltérően nagy kezdőbetűvel írom ezt a szót, mert itt nem egyszerűen férfiúi önmagunkról van szó. A szoláris férfiúság egyszersmind szellemi férfiasság. Mint már az eddigiekben is írtam, az abszolút önazonosságra irányul, nem csak a férfiúi önmagunkra.

[4] László András: *Solum Ipsum. Metafizikai aforizmák*. H. n., 2000, Kötet Kiadó, 93. o.

[5] Sankara: *A jellegzetességek-nélkül-való elme általi tisztelete* 15. versszak. *Axis Polaris* (Budapest) 9. sz. (2010) 26. o. Horváth Róbert fordítása.

[6] *Srí Ramana Maharsi összes művei*. Budapest, 2006, Filosz, 169. o. Malik Tóth István fordítása.

[7] A gyermek testiségével és személyiségével való viszonyát remekül érzékelteti a gyakori eset, amikor a nevéről egyes szám harmadik személyben beszél, akárcsak egy tárgyról.

[8] Johann Gottlieb Fichte: *Az ember rendeltetése*. H. n., 1976, Magyar Helikon, 46–47. o. Kis János fordítása.

[9] Leo: Aforizmák. In *Bevezetés a mágiába. Az UR-csoport szerkesztésében*. I. köt. Budapest, 2007, Persica, 380. o. Franco de Fraxino fordítása.

[10] Swami Lakshman Jee: *Kashmir Shaivism. The Secret Supreme*. Szerk. John Hughes. Delhi, 1991, Sri Satguru Publications, 56. o. A szerző fordítása.